

НАПРЯМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СФЕРІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОЦІНКИ

Питання бухгалтерської оцінки протягом тривалого часу і до наших днів залишаються одним із основним об'єктів, яким приділяється увага наукових досліджень вчених зі сфери бухгалтерського обліку, оскільки оцінювання є однією із основних процедур у складі облікової системи підприємства. До середини ХХ-го століття надання оцінки окремим фактам господарського життя або операціям, як елементам господарської діяльності підприємства, було основною метою бухгалтерського обліку. В умовах сьогодення, незважаючи на зміну такої мети в сторону забезпечення користувачів обліковою інформацією, оцінка продовжує відігравати важливу роль в забезпеченні виконання даної мети, оскільки від виду застосовуваної оцінки та методики її здійснення залежить рівень задоволення потреб користувачів.

Проблемам здійснення оцінки в бухгалтерському обліку приділені праці значної кількості вітчизняних дослідників, зокрема, вони розглядалися в монографічних та дисертаційних дослідженнях таких вчених, як М.І. Бондар, М.Д. Корінько та Г.Б. Тітаренко, М.В. Корягін, Л.Г. Ловінська, Н.М. Малюга, І.В. Супрунова, Н.М. Урбан, І.Й. Яремко.

Всіх дослідників, які присвячують свої наукові праці даній проблематиці можна об'єднати в декілька груп.

Представники першої групи розглядають теоретико– методологічні засади оцінювання в бухгалтерському обліку, намагаючись віднайти тенденції розвитку оцінки як одного із найважливіших складових облікової системи підприємства. Зазвичай, такі дослідження включають історичний аналіз даної проблематики та передбачають широке використання економічного інструментарію, а також пов'язані із залученням наукових методів і результатів із інших суміжних дисциплін. Основною ціллю досліджень представників даної групи є розробка загальної теоретичної моделі бухгалтерської оцінки, що дозволить, з одного боку, пояснити існування всіх наявних підходів, що реалізовані в стандартах та використовуються на практиці, а з іншого боку, передбачити подальші шляхи розвитку облікової оцінки в майбутньому.

Представники другої групи розглядають проблемні питання оцінки окремого об'єкту, яким може виступати як окремий об'єкт бухгалтерського обліку за планом рахунків (основний засіб, нематеріальний актив, грошові кошти тощо), так і агреговані облікові об'єкти, виділені за різними ознаками (необоротні активи, оборотні активи, пасиви, власний капітал тощо). Проведення подібних досліджень в основному спрямоване на забезпечення адекватності облікової оцінки, використовуваної в чинній обліковій системі, особливостям використання даного об'єкта в господарській діяльності конкретного виду підприємств, а також зростаючим вимогам і запитам внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації.

Представники третьої групи досліджують окремі оціночні інструменти або методи оцінки, що використовуються в бухгалтерському обліку і можуть застосовуватись до різних об'єктів обліку. Наприклад, в останні роки, у зв'язку із широким запровадження концепції справедливої вартості в міжнародних стандартах фінансової звітності, з'явилась значна кількість публікацій з даної проблематики. Із появою подібних нових інструментів можна прогнозувати виникнення нових сфер наукових досліджень, присвячених удосконаленню бухгалтерської оцінки.

Виходячи із трьох виділених груп, можна сформулювати три основні напрями наукових досліджень в сфері бухгалтерської оцінки: 1) Загальносистемні теоретико-методологічні дослідження; 2) Об'єктні дослідження; 3) Інструментальні дослідження. Розвиток кожного із напрямів заслуговує на увагу в умовах сьогодення внаслідок того, що бухгалтерський облік є динамічною системою, яка постійно розвивається під впливом значної кількості факторів (економічних, технологічних, технічних, організаційних, культурних, соціальних тощо) та потребує удосконалення з урахуванням потреб користувачів облікової інформації.